

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

לפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא צילה צפת

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

המערערת - המשיבה

פלונית

ע"י ב"כ עו"ד עיינה אונגר לטין

נגד

המשיב - המערער

פלוני

ע"י ב"כ עו"ד מאיר בר מוחא

פסק דין

השופט נפתלי שילה:

לפנינו ערעורים על פסק דינו החלקי של בית המשפט לענייני משפחה מיום 28.12.20 (כב' השופט יחזקאל אליהו בתלה"מ 18-02-59671) שקבע שהמערערת אינה זכאית לפיצוי בגין פערים בכומר ההשתכרות בין הצדדים ואולם היא זכאית למחצית משווי ההשבחה של עסק שהיה שייך גם למשיב עוד לפני נישואיו למערערת.

א. רקע עובדתי

1. המערערת (להלן גם: **האישה**) נישאה למשיב (להלן גם: **האיש**) ביום 19.11.98 ונולדו להם ארבעה ילדים.

2. האישה היא מורה לאנגלית בהכשרתה שעבדה רק בשנים הראשונות לנישואיה ולאחר שנים בודדות היא חדלה לעבוד ולא השתכרה במהלך רוב שנות הנישואין. האיש הוא מהנדס אזרחי בהכשרתו והוא עובד בחברת מ' שבבעלות משותפת שלו ושל אחיו (להלן גם: **החברה**).

3. ביום 6.12.17 (להלן: **היום הקובע**), החלו ההליכים המשפטיים בין הצדדים והוגשו תביעות הדדיות ואולם לצורך הכרעה בערעור זה, רלוונטית רק התביעה לאיזון משאבים שהגישה האישה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

4. האישה עתרה לאיזון משאבים בכלל רכוש הצדדים באופן לא שוויוני, כך שהיא תקבל חלק גדול יותר מהרכוש שנצבר בחיים המשותפים בהתאם לסעיף 28(2) לחוק יחסי ממון בין בני זוג תשל"ג – 1973 (להלן: החוק). בסעיף 90 (ו) לתביעתה, עתרה האישה: "להורות כי הזכויות שנצברו לנתבע מעבודה וכן נכסי הקריירה שלו, במהלך כל תקופת הנישואין, הינן רכושם המשותף ובר האיזון של הצדדים". הנכס העיקרי שבמחלוקת הוא זכויות האיש בחברה. לטענת האיש, החברה אינה נכס בר איזון מאחר שהיא התאגדה שנה וחצי לפני הנישואין והיא מהווה המשך ישיר לפעילות עסקית של אביו שהחל את העסק יותר משישים שנה לפני הגשת התביעה והוא העביר אותו אליו ואל אחיו במתנה ובירושה. לטענת האיש, הוא ואחיו החליטו להעביר את פעילות העסק למסגרת של חברה משיקולים כלכליים ואולם מדובר באותו עסק שהוא רכוש חיצוני שאינו בר איזון. האיש גם כפר בזכותה של האישה לקבל פיצוי בגין הפרשים בכומר ההשתכרות וטען שיש לחלק את נכסי הצדדים מחצה על מחצה ואין להפעיל את סעיף 28(2) לחוק.
5. ביהמ"ש קמא דחה בפסק דינו את טענת האישה שהצדדים חיו כידועים בציבור לפני הנישואין ולכן מכוח חזקת השיתוף החברה היא חלק מהנכסים המשותפים. ביהמ"ש קמא קבע גם, שהאישה כלל לא טענה שהיתה קיימת כוונת שיתוף ספציפי בחברה והאישה גם לא הוכיחה זאת.
6. ביהמ"ש קמא פסק שהחברה היא אכן המשך ישיר של העסק שהקים אביו המנוח ושהזכויות בו הועברו אליהם מאביהם. מדובר בעסק שהמתמחה בייצור ושיווק מוצרי עזר לבנייה וזה התחום שגם החברה עוסקת בו כיום. לכן, נדחתה טענת האישה שהיא זכאית למחצית חלקו של האיש בחברה, היות שמדובר בנכס חיצוני שאינו בר איזון.
7. למרות זאת, ביהמ"ש קמא קיבל חלקית את טענות האישה וקבע שהיא זכאית למחצית משווי ההשבחה האקטיבית של החברה מיום הנישואין ועד היום הקובע ולצורך כך הוא מינה רואה חשבון למומחה מטעם ביהמ"ש (להלן: המומחה) על מנת שיגיש חוות דעת אודות שווי ההשבחה. נפסק כי: "התובעת אומנם לא ציינה מפורשות כי היא עותרת למחצית מהשבחת חברת מ' אך משעתרה למחצית מהזכויות שנצברו לנתבע מעבודה, ומשהנתבע עובד בחברת מ', ניתן לקרוא את הסעיף בפרשנות מרחיבה, ככזה הכולל את שווי ההשבחה. פרשנות זו עדיפה על פרשנות מצמצמת אשר מונעת מהתובעת לתבוע זכויות מהותיות ובכל מקרה אף מדובר בטענה משפטית ואשר כאמור לעיל נטענה באופן ברור ומפורש בסעיף 33 לתצהיר עדותה הראשית של התובעת".
8. מאחר שרק השבחה אקטיבית היא בת איזון ולא השבחה פסיבית, הורה בית המשפט קמא למומחה לבדוק רק השבחה זו ולא את ההשבחה הנובעת מעליית ערך הנכסים שלא נובעת מהמאמץ המשותף של מי בני הזוג. נפסק כי: "שונה הדבר כאשר מדובר בהשבחה שנובעת מהשקעה של בני הזוג בנכס, ובמקרה כזה כשהמאמץ המשותף הוא שהביא להשבחה, הרי שההשבחה היא נכס בפני

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

עצמו והיא ברת איזון ... מכיוון שמאמץ זה נעשה במהלך תקופת החיים המשותפים, הרי שפירות
מאמץ זה הם משותפים".

9. בית המשפט קמא קבע עוד בפסק דינו כי:

"אין לקבל את טענת הנתבע על פיה יש לדחות טענת ההשבחה היות והתובעת לא הוכיחה השקעת
כספים או תרומה משמעותית לחברה. התובעת כלל לא טענה כי השקיעה כספים בחברה ואף לא
טענה כי הושקעו כספים משותפים בחברה, וביחס לטענתה כי תרמה להחלטות משמעותיות
בחברה זו ממילא נדחתה. אלא שכאמור לעיל, בהתאם לפסיקה קיימים שני חריגים אשר יובילו
למסקנה כי השבחת הנכס החיצוני מהווה כשלעצמה נכס בר איזון. טענת הנתבע כי הנתבעת לא
הוכיחה השקעת כספים או מאמץ אין בה די, שכן בהתאם לחריג השני אין צורך בהשקעה
אקטיבית של בן הזוג שאינו בעליו של הנכס החיצוני, כי אם נדרשת דווקא השקעה ומאמץ
מתמשכים של בן הזוג שהוא בעל הנכס החיצוני. הנתבע לא טען כי השבחת החברה, ככל שישנה,
היא השבחה פסיבית שנובעת מעליית ערך מוצרים וזאת על אף טענתו כי עיקר פעילות החברה
עברה בירושה מאביו. אין חולק כי הנתבע עבד במשך כל שנות הנישואין, משך 19 שנים בחברת
מ' וכי הוא ואחיו _ המחזיקים במניות החברה בחלקים שווים, הם מנהלי החברה, העומדים
מאחורי כל צעד ושעל, וכל השבחה שהיתה לחברה, ככל שהיתה, היא פרי מאמצם וכישרונם.
משכך, ככל שהחברה אכן הושבחה במהלך הנישואין ברור כי היא נכנסת בגדר חריג זה."

10. נפסק כי האישה תהיה זכאית לרבע מההשבחה האקטיבית של החברה (מחצית מחלקו של האיש
שיש לו מחצית מהמניות בחברה) כפי שייקבע ע"י המומחה. כמו כן, נפסק כי יבוצע פירוק שיתוף
בבית המגורים של הצדדים ובדירה נוספת שבבעלותם, בכלי הרכב, בכספים ובזכויות הסוציאליות.

11. בית המשפט דחה בפסק דינו את עתירת האישה לחלוקת כלל הנכסים כך שהיא תקבל יותר
ממחצית שווים בהתאם לסעיף 8(2) לחוק וכן את עתירתה לקבלת פיצוי בגין הפרשי כושר
השתכרות. נפסק כי:

"בעניינו לא מצאתי כי המדובר במקרה המצדיק שימוש בסמכות עפ"י סעיף 8(2) לחוק ... יש
להתייחס לכך שעתירת התובעת לנכסי קריירה הנתענים הנה למעשה תביעה בכפל. התובעת
תבעה גם פיצוי משמעותי בגין נכסי קריירה ופוטנציאל השתכרות ובנוסף תבעה חלוקה בלתי
שוויונית של הנכסים ברי החלוקה. ברי, כי גם לו היתה מתקבלת הטענה כי מדובר בניסיונות
חריגות המצדיקות שימוש בסעיף 8(2) לחוק, הרי שלא ניתן היה לקבל סעד כפול בגין הפערים
הנתענים אומנם המדובר בנישואים ארוכים יחסית אשר נפרשו על פני כ-20 שנה אולם, אינני
מקבל את הטענה כי התובעת היא שאפשרה לתובע להגיע לשגשוג כלכלי ולממש את כישרונו וכי
הדבר בא על חשבון יכולתה לעשות כן. בנוסף, והוא העיקר, ממילא ההכרעות הרכושיות בפסק

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

דין זה מביאות למצב כי התובעת נהנית מעמלו של הנתבע במהלך שנות הנישואין, כאשר היא זכאית למחצית מהנכסים שנצברו, עד שהפער בין הצדדים אינו משמעותי, אם קיים בכלל. התובעת לא הוכיחה טענתה כי הנתבע פיתח קריירה משגשגת על חשבון יכולתה לפתח קריירה כזו ולא הוכיחה את טענתה כי הנתבע מנע ממנה לצאת לעבוד. הנתבע רכש את השכלתו בטרם נישאו הצדדים ועבד במשך כל שנות הנישואין בעסק אשר ירש מאביו. יתר על כן, במסגרת תצהיר עדותה הראשית (סעיף 46) התובעת בעצמה טענה כי עסקיו של הנתבע כל כך שגשגו עד שהדבר אפשר לו במשך שנים לסיים את יום עבודתו בשעות 16:30 ולעבוד 4-5 ימים בשבוע. היינו, התובעת מודה כי הנתבע לא נעדר מהבית לצורך עבודתו למשך שעות לא שגרתיות אשר דרשו ממנה למלא את החסר ומנעו ממנה לצאת לעבוד. זאת ועוד, במסגרת פסק דין זה קבעתי כי התובעת זכאית למחצית מחלקו של הנתבע בשווי השבחת חברת מ' (25%). הכרעה זו ניתנה בהתאם לפסיקה אשר רואה במאמץ של בן הזוג שהוא בעל הנכס, מאמץ משותף של הצדדים. נוסף לכך, אין חולק כי נכסי המקרקעין שצברו הצדדים במהלך החיים המשותפים ואשר בהתאם לפסק דין זה התובעת זכאית למחצית מהם, הם פרי עמלו של הנתבע בחברת מ', והתובעת נהנית מפירות אלו על פי דין. היינו, בהתאם לפסק דין זה התובעת נהנית מעמלו של הנתבע במהלך הנישואין, מעצם ההנחה הבסיסית כי כחלק מהחיים המשותפים תרמה גם היא למאמץ. עתירת התובעת לחלוקה לא שוויונית נוסף לשווי השבחת החברה, היא למעשה תביעה בכפל ואין לקבלה. מהאמור לעיל עולה, כי התובעת לא תצא מקופחת מהנישואין כלל וכלל, וכי הפער הכלכלי היחסי בין הצדדים אין מקורו ב"מחיר" ששילמה התובעת על מנת לאפשר את קידומו של הנתבע, כי אם בחברה שקיבל בירושה אשר לגביה ממילא נפסק לה מחצית משווי ההשבחה ואף נפסק כי היא זכאית למחצית הזכויות בנכסי מקרקעין שמקורם בדיבידנדים שחולקו והכנסה שעיקרה בעבודת הנתבע בחברה ואשר שווים גבוהה ומשמעותי".

12. שני הצדדים לא השלימו עם פסק הדין והגישו ערעורים. האישה טענה שהיה על ביהמ"ש קמא להעניק לה יותר ממחצית הנכסים בהתאם לסעיף 2(8) לחוק ולבצע איזון לא שוויוני לטובתה וכן לפסוק לה פיצוי בגין ההפרשים בכושר ההשתכרות. במסגרת הדיון בערעור, חזרה בה האישה מהערעור בכל הנוגע לאי ביצוע איזון לא שוויוני והיא עמדה רק על טענתה שהיה על ביהמ"ש קמא לפסוק לה פיצוי בגין ההפרשים בכושר ההשתכרות. מנגד, האיש טען בערעורו שטעה ביהמ"ש קמא שעה שקבע שמגיע לאישה מחצית משווי ההשבחה. לטענתו, לא מגיע לה דבר מהחברה ומהשבחתה היות שמדובר בנכס חיצוני ולא הוכח כלל שהאישה תרמה דבר להשבחת החברה.

13. האישה הגישה בקשה לצירוף ראיות בערעור ואולם אין הצדקה לצרפם, שעה שהיה ניתן להגישם במועד כפי שקבע בצדק ביהמ"ש קמא, אשר דחה בקשה דומה שהוגשה לפניו לאחר תם שמיעת הראיות ומאחר שראיות נוספות אלו ממילא לא רלוונטיות להכרעה בערעור.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

ב. תמצית טענות המערערת בערעורה (עמ"ש 25798-02-21)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

1. האיש לא מגלה את הכנסתו האמיתית והיא "בגדר נעלם". במהלך הנישואין האישה טיפלה בילדים וטיפחה את משק הבית. היא הקדישה את זמנה לחינוך הילדים ולטיפול בבית. היא פינתה לבעלה את הזמן על מנת שיפתח את ההון האנושי שלו ובכך פגעה קשות בכושר ההשתכרות שלה לעתיד.
2. המערערת, ילידת שנת 1972, נמצאת בשנות החמישים לחייה ללא קביעות בעבודה. היא עובדת כמורה עם תעודת הוראה בלבד ללא תואר אקדמאי, לאחר שהיא לא עבדה כלל במשך 15 שנים. האישה "הותירה את חלומותיה בעליית הגג", ויתרה על קריירה אישית "והקריבה עצמה על מזבח הצלחת בעלה, בטיפול מסור ויומיומי בילדי הצדדים ובביתם המשותף". בתקופה זו, האיש השיא את כושר השתכרותו והכנסתו ופיתח את יכולותיו האישיות.
3. פערי השתכרות הוכרו בפסיקה ככנס עצמאי ונפרד ומגיע למערערת פיצוי בגין רכיב זה.

ג. תמצית טענות המשיב בתשובה לערעור

1. האישה, שהיא מורה לאנגלית בהכשרתה, סירבה עם הולדת הילדים לצאת ולעבוד, להתפתח ולבנות קריירה משלה. זאת, למרות תמיכתו ועידודו של האיש שהאישה תתפרנס ותתקדם במקצועה. לאחר מתן פסק הדין, האישה חזרה למעגל העבודה והיא משמשת כמורה מחנכת ומורה לאנגלית במשרה מלאה ובנוסף היא מעניקה שיעורים פרטיים. המערערת אף סיימה קורס לדירקטורים ונושאי משרה והדבר מלמד שהיא השתלבה היטב בשוק העבודה ללא כל קושי.
2. במקרה דנן, לא מגיע לאישה פיצוי בגין פערים בכושר ההשתכרות. האישה לא הוכיחה שהאיש מנע ממנה לעבוד ולא הוכיחה שהיא וויתרה על הקריירה שלה לטובת הקריירה של האיש. האיש רכש את השכלתו לפני שהצדדים נישאו והוא עבד כל השנים בעסק שהקים אביו, כך שהוא לא רכש כישורים או התמקצעות חדשה בתקופת הנישואין.
3. האישה אף הודתה בתצהירה שהאיש עבד 4-5 פעמים בשבוע, שב הביתה בשעה 16:30 לערך וסייע בטיפול בילדים. האיש עודד אותה לצאת לעבודה, הוא לא התקדם "על גבה" ולא מנע ממנה להתפתח מקצועית ולהצליח. האישה בחרה ליהנות מהרווחה הכלכלית בעקבות הכנסות האיש ולא לעבוד ולפתח את עצמה. בצדק לא נפסק לה פיצוי בגין כושר השתכרות ויש לדחות את ערעורה.

ד. תמצית טענות המשיב בערעורו (עמ"ש 64963-04-21)

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

1. לא מגיע לאישה מחצית מההשבחה של החברה וביהמ"ש קמא שגה הן מבחינה משפטית הן מבחינה פרוצדוראלית. האישה לא תבעה רכיב זה בתביעתה. האישה רק עתרה בסעיף 90(ד) לכתב התביעה שביהמ"ש ימנה מומחה שיעריך את שווי חלקה בחברות, ואולם היא כלל לא הזכירה בתביעתה שהיא עותרת למחצית ההשבחה. טענה זו נטענה לראשונה רק בתצהיר העדות הראשית מטעמה ולכן לא היה מקום לפסוק דבר בגין רכיב זה שהווה הרחבת חזית אסורה.
2. היה על האישה להוכיח כוונת שיתוף ספציפי בהשבחה והיא לא הוכיחה זאת. שהרי, נטל הראייה מוטל כולו על מי שטוען לזכויות בנכס חיצוני. החברה היא אותו נכס חיצוני שהיה שייך לאבי האיש והוא לא שודרג במהלך הנישואין. האישה עצמה טענה שהאיש עבד שעות מעטות מידי יום "אם כך, באיזה זמן ומשאבים "השביח" את החברה לעילא ולעילא בכדי ליצור השבחה אקטיבית אשר תקנה לה זכויות בחברה?".
3. במקרה דנן, השבחת החברה לא דרשה "מאמץ מתמשך במהלך הנישואים, בהיקף רחב הדורש הקדשת זמן ומומחיות" ולכן ההשבחה לא יכולה להיחשב כנכס עצמאי ונפרד שנוצר במהלך החיים המשותפים.
4. האישה למעשה זכתה בתגמול כפול: גם נהנתה כל השנים מפירות החברה וחיייתה ברמת חיים גבוהה ואף זכתה להיות בעלים של מחצית משני נכסי נדל"ן יוקרתיים שנרכשו מרווחי החברה וגם נקבע שהיא זכאית לקבל מחצית מהשבחת החברה שהיא רכוש חיצוני שהאישה לא תרמה לה דבר. האישה לא הוכיחה שום מאמץ שנעשה על ידה ושכתוצאה ממנו החברה הושבחה. היא לא היתה מעורבת בניהול החברה והאיש היה חוזר לביתו בשעות מוקדמות והיה מעורב באופן מלא בטיפול בילדים.
5. האיש לא נדרש להשקיע בחברה משאבים מיוחדים, לא בילה בה שעות רבות, לא הקדיש לה זמן על חשבון המשפחה ואף ללא תרומתו לחברה, החברה היתה מגיעה לאותו שווי. אחיו של האיש הוא הגורם המרכזי שמתפעל את החברה. משנדחתה טענת האישה לכוונת שיתוף ספציפי בחברה, לא היה מקום להעניק לה כל זכות בהשבחת החברה ויש לבטל רכיב זה של פסק הדין.
- ה. תמצית טענות המשיבה בערעור
1. לא היתה הרחבת חזית אסורה. שהרי, האישה ביקשה לאזן את כל הנכסים שנצברו במהלך הנישואין וההשבחה של החברה היא חלק משמעותי מהנכסים שנצברו בתקופת הנישואין. בסעיף 67 לתביעתה עתרה האישה במפורש שייקבע ש"כל זכות שנרכשה ו/או נצברה ו/או נצמחה בחברות מ' וט' במהלך הנישואין הינה חלק מהרכוש המשותף של הצדדים, העומד לאיזון ביניהם". כמו כן, בסעיף 90(ד) לתביעה עתרה האישה למינוי מומחה שיחווה דעתו ביחס לשווי החברה והטענה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

- 1 לזכויות בהשבחת החברה עלתה גם במפורש בתצהירה ובתגובות שונות שהוגשה על ידה במהלך
2 ההליך בביהמ"ש קמא.
- 3.2. האישה לא יכלה להוכיח השבחה מאחר שהאיש מנע ממנה גישה למסמכי החברה ולצורך בדיקה
4 האם החברה הושבחה, מינה ביהמ"ש קמא מומחה.
- 5
- 6.3. מאחר שמדובר בעסק בתחום הבנייה, מקובל שהוא נסגר בשעה 16:30 והדבר כלל לא מעיד שהאיש
7 לא השביח את החברה במהלך חיי הנישואין. האיש נהג להקדיש את שעות אחר הצהריים
8 המאוחרות והערב לתחביביו, ספורט וטניס ואין בכך לסתור את העובדה שהוא פעל במרץ על מנת
9 להשביח את החברה. מעולם לא נטען ע"י האיש וכלל לא הוכח שאחיו הוא הגורם המרכזי בחברה.
10
- 11.4. האישה העידה שהיא לא השלימה בשעתו את התואר האקדמי עקב הריון קשה, לידה קשה וטיפול
12 בארבעת הילדים. האיש היה עסוק בעבודתו והאישה טיפלה במשק הבית ובילדים. היא זו שעזרה
13 בשיעורי בית, בהסעות לשיעורים פרטיים ובהבאת הקטינים לטיפולים, אבחונים, חוגים, חברים,
14 רופאים ועוד. כל נטל הטיפול בילדים היה מוטל עליה בלבד וזאת בנוסף לבישול, ניקיון, כביסות
15 וכל יתר מטלות משק הבית. האישה תמכה באיש ואפשרה לו להקדיש את זמנו ומרצו להשבחת
16 החברה.
- 17
- 18.5. העובדה שמהדיווידנדים שהאיש קיבל מהחברה במהלך השנים בסך של מעל 3.8 מיליון ₪ נרכשו
19 שני נכסים הרשומים ע"ש שני הצדדים, מלמדת שאף האיש סבר כי החברה ופירותיה משותפים
20 לשניהם. לכן, יש לדחות את ערעור האיש.
- 21
- 22 **ו. דיון והכרעה**
- 23
- 24.1. שני נושאים עומדים להכרעה בערעורים שבפנינו – הראשון, האם צדק בימ"ש קמא כשלא קבע
25 שלאישה מגיעים פיצויים בגין ההפרשים בכושר ההשתכרות של הצדדים; והשני, האם צדק בימ"ש
26 קמא כשקבע שלאישה מגיע מחצית מהשבחת החברה בתקופת הנישואין.
- 27
- 28.2. ראשית, נדון בערעור האישה – האם בדין נדחתה תביעת האישה לפיצוי בגין הפרשים בכושר
29 ההשתכרות?
- 30
- 31.3. בתמ"ש 47769-01-12 פלונית נ' אלמוני (26.8.14) ציינתי כי:
- 32 **"במשך שנים רבות, סרבו בתי המשפט בישראל להכיר בכושר ההשתכרות כחלק מן הנכסים**
33 **העומדים לחלוקה בעת הגירושים. עמדה זו השתנתה בפסק הדין המנחה בע"מ 4623/04 פלוני**
34 **נ' פלונית (26.8.07) שעסק בבני זוג שחלה עליהם חזקת השיתוף ובו קבע בית המשפט, כי**
35

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

בתנאים מסוימים ובכפוף לאופייה המיוחד, התוספת לכושר ההשתכרות נחשבת לנכס בר
חלוקה בהתאם לחזקת השיתוף. זמן קצר לאחר פסק הדין, התייחס אף המחוקק לסוגית כושר
ההשתכרות, במסגרת תיקון 4 לחוק יחסי ממון. כפי שמתאר פרופ' ליפשיץ בספרו השיתוף
הזוגי:

"סוגיית כושר ההשתכרות אף עלתה במהלך הדיונים לתיקון חוק יחסי ממון, אולם סעיף 5(ג),
שהוסף לחוק במסגרת התיקון והוסיף להגדרת "נכסי" בני הזוג "זכויות עתידיות לפנסיה,
פיצויי פרישה, קרנות השתלמות וקופות תגמולים וחשכונות" לא מתייחס לכושר ההשתכרות.
במקום הכללה ישירה של כושר ההשתכרות במסגרת הנכסים הכפופים לאיזון, העדיף המחוקק
לשלב את כושר ההשתכרות, ובאופן רחב יותר את מה שכוונה "נכסי העתיד", בסעיף 8 לחוק
יחסי ממון, העוסק בסמכויות מיוחדות של בתי המשפט. לצורך זאת תוקן הנוסח הקודם של
סעיף 8. סעיף 8(2) לחוק המתוקן קבע כי בית המשפט רשאי לקבוע שאיזון שווי הנכסים, כולם
או מקצתם, לא יהיה מחצה על מחצה, אלא לפי יחס אחר שיקבע, בהתחשב, בין היתר, בנכסים
עתידיים, לרבות בכושר ההשתכרות של כל אחד מבני הזוג. בכך, אימץ המחוקק כלי אקוויטבילי
המקנה לבתי המשפט שיקול דעת לסטייה מחלוקה שוויונית של נכסי הנישואים הממשיים".

עוד ציינתי שם כי: "לעמדת המחוקק, שלא לקבוע באופן גורף שכושר ההשתכרות מהווה נכס בר
איזון וחרף זאת לאמץ את הכלי האקוויטבילי, ככלי המתאים ל"טיפול" בכושר ההשתכרות,
חשיבות רבה. לו בחר המחוקק בהגדרה נוקשה של כושר ההשתכרות כנכס, התוצאה הייתה כי
בית המשפט היה חייב להתייחס לכושר ההשתכרות כנכס בר איזון בכל מקרה ומקרה. לעומת
זאת, הענקת שיקול דעת אקוויטבילי לבית המשפט, מביאה לכך שלא בכל מקרה שבו קיימים
הפרשי כושר ההשתכרות יידרש בית המשפט לעסוק בהם".

בעמ"ש 31035-09-16 ש.ג. נ' ד.ג (20.4.17) קבע כב' השופט גיוסי כי:

"הנני סבור כי הגישה הראויה והנכונה שיש לילך בה היא זו המאפשרת לבית המשפט גמישות
מירבית באיזון נכסי העתיד על פני הסקאלה, כאשר אין לראות ב"כושר ההשתכרות" כ"נכס בר
איזון" אלא הוא כלי אקוויטבילי. גישה זו מבוססת הן על לשון החוק, הן על התכלית החקיקתית
של סעיף 5(ג) לחוק יחסי ממון כאמור לעיל, והן לאור אופיים של סכסוכי משפחה בכלל, וסכסוכי
ממון בין בני זוג בפרט, המחייבים החלה של פתרונות "צודקים" או "מתקנים" לצד איזון הנכסים
המוחשיים בדרך החשבונאית. ודוק: בית המשפט יפעיל את סמכויותיו המיוחדות בהתקיים
"נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת" כלשון סעיף 8; כאשר עקרונות הצדק הם שמנחים את בית
המשפט בחלוקת נכסי העתיד".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

5. עמדה זו אומצה גם בעמ"ש (חיפה) 18968-06-16 פלונית נ' פלונית (27.4.17) שם נקבע כי:
- 1
2
3 "הכללה מפורשת של נכסי העתיד, לרבות הפרשי השתכרות, בסעיף 5 לחוק, הייתה מאלצת את
4 בית המשפט לענייני משפחה, לאזן את שווי התוספת הנצברת לנכסי העתיד של שני בני הזוג
5 בדרך קניינית קונבנציונאלית בכל מקרה ומקרה המובא לפניו. לעומת זאת, התייחסות אליהם
6 בסעיף 8 לחוק, רגישה יותר לטבעם המיוחד של נכסי העתיד והיא מקנה לבית המשפט, שיקול
7 דעת רחב יותר אם וכיצד לחלקם".
- 8
9 ראו גם: עמ"ש (מרכז) 56634-06-20 פלוני נ' פלונית (15.2.21), שקבע כי:
- 10
11 "אמור מעתה - הנכס העתידי, דוגמת כושר השתכרות או מוניטין, הוא נכס המשפיע, על דרך
12 הכלל, על אופן ביצוע האיזון, להבדיל מהיותו נכס אשר יש לאזן אותו עצמו באופן חשבונאי".
- 13
6. כפי שציין ביהמ"ש קמא, לצורך הכרעה בשאלה האם יש להעניק פיצוי בגין הפרשים בכושר
14 ההשתכרות יש לבחון האם מתקיימים שלושה רכיבים מרכזיים אלו: בן זוג "ביתי" לעומת בן זוג
15 שפיתח קריירה, האם קיים פער משמעותי בכושר ההשתכרות של בני הזוג והאם מדובר בנישואין
16 שנמשכו לאורך זמן. בנוסף, עוד יש להתחשב, בין היתר, גם בנתונים אלו: האם ההכשרה או
17 ההשכלה שמכוחה נוצרו פערי ההשתכרות נרכשה במהלך הנישואין או לפני הנישואין, גיל בן הזוג
18 הביתי ואפשרות כניסתו למעגל העבודה, האם בן הזוג הביתי נושא בנטל העיקרי של גידול הילדים
19 וגיל הילדים שנותרו במשמורתו, היקף הרכוש שכן הזוג הביתי מקבל כתוצאה מאיזון המשאבים,
20 היקף השכלתו של בן הזוג הביתי והמועד שהוא עתיד לקבל את חלקו בפנסיה של בן זוגו.
- 21
22
7. בדיון בערעור התברר כי בהתאם לחוות דעתו של המומחה שהוגשה לאחרונה לביהמ"ש קמא, חלקה
23 של האישה בהשבת החברה עומד על מעל 4.6 מיליון ₪ (עמ' 1 שורה 13). כמו כן, התברר כי האישה
24 משתכר סך של 26,000 ₪ נטו לחודש (עמ' 3 שורה 6) בעוד שהאישה משתכרת סך של 6,000 ₪
25 לחודש (עמ' 1 שורה 20).
- 26
8. אני סבור כי במקרה דנן, למרות שקיים פער משמעותי בין הכנסות הצדדים ונישואי הצדדים נמשכו
28 19 שנים - כאשר האם היתה בת זוג ביתית שלא פיתחה קריירה משלה - צדק ביהמ"ש קמא שעה
29 שלא ראה לנכון לפסוק לאישה פיצוי בגין הפרשי כושר השתכרות. הטעם לכך הוא, כפי שקבע
30 ביהמ"ש קמא, שהאישה "לא תצא מקופחת מהנישואין כלל וכלל, וכי הפער הכלכלי היחסי בין
31 הצדדים אין מקורו ב"מחיר" ששילמה התובעת על מנת לאפשר את קידומו של הנתבע, כי אם
32 בחברה שקיבל בירושה אשר לגביה ממילא נפסק לה מחצית משווי ההשכחה ואף נפסק כי היא
33 זכאית למחצית הזכויות בנכסי המקרקעין שמקורם בדיבידנדים שחולקו".
- 34

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
9. האישה זכאית למחצית משני נכסי נדל"ן שאחד הוערך בשווי של 4.5 מיליון ₪ ואחר הוערך בשווי של 3 מיליון ₪ שרשומים על שמה ושנרכשו במהלך הנישואין. בנוסף, האישה עתידה לקבל מחצית משווי ההשקעה של החברה שהוערך ע"י המומחה ביותר מ – 4.6 מיליון ₪ (טרם הוכרע ע"י ביהמ"ש קמא גובה הסכום המדויק). בנסיבות מקרה דנן, שבו האיש סיים את תוארו לפני הנישואין ולא השביח את השכלתו במהלכם, פערי ההכנסה נובעים מהכנסת האיש מחברה שהיא נכס חיצוני, ואף נכסי הנדל"ן שמחציתם רשומים על שם האישה ומקורם בפירות – דיבידנדים – מנכס חיצוני, אין מקום להתערב בקביעתו של ביהמ"ש קמא לפיה אין הצדקה להפעיל את סעיף 8(2) ולפסוק לאישה פיצוי גם בגין רכיב פערי כושר ההשתכרות. יש לקחת בחשבון שהאישה חזרה למעגל העבודה, היא כבר לא מטופלת בילדים קטנים והיא זכאית "לצאת" מהנישואין עם סכום נכבד שחלק משמעותי ממנו נובע מהחברה שהיא כאמור נכס שאינו בר איזון.
10. בעניינינו, מקורו של הפער בהשתכרות נובע מכך שהאיש השביח נכס שקיבל בירושה לפני נישואיו. כשם שיש לקחת בחשבון כישרון אישי או השכלה שנרכשה לפני הנישואין ולהפחית אותה מתחשיב כושר ההשתכרות, הוא הדין שיש לקחת בחשבון את העובדה שפער ההשתכרות נובע במידה רבה מכך שהאיש קיבל נכס חיצוני וחלק משמעותי מאותו פער בהשתכרות נובע מכך שהוא קיבל לידיו עסק חי בתחום ייצור אביזרים לבניין ונתון זה ממילא מפחית מאוד אם לא מאיין לחלוטין את היקף הפיצוי בגין נכס הקריירה.
11. לפיכך, אני סבור שיש לדחות את ערעור האישה ואין הצדקה להעניק לה פיצוי בעקבות ההפרש בכושר ההשתכרות ולהפעיל את סעיף 8(2) לחוק.
12. מכאן נעבור לערעור האיש הטוען כי לא היה מקום להעניק לאישה מחצית משווי השקעת החברה.
13. ראשית יש לדחות את טענת האיש שהאישה לא עתרה בתביעתה לקבל מחצית מההשקעה ולכן מדובר בהרחבת חזית אסורה. בצדק קבע ביהמ"ש קמא שהתובעת עתרה למחצית הזכויות בחברה ולכן אף אם היא לא זכאית למחצית משווי החברה כולה, יש לראות את עתירתה זו ככוללת גם חלק מהזכויות בחברה דהיינו את ההשקעה בלבד ולפיכך אין לדחות רכיב זה בטענה של הרחבת חזית אסורה.
14. שנית, יש גם לדחות את טענת האיש כי הנטל להוכיח כוונת שיתוף בנכס חיצוני שהושבח מוטל על כתפי האישה. כפי שנקבע בעמ"ש (נצרת) 15976-05-15 ר.ב. נ' ח.ס. (1.6.16):
- "זכותה של המערערת למחצית שווי נכס ההשקעה היא זכות שבדין וככזו אין היא נדרשת להוכיח קיומה. הדרישה כי המערערת תוכיח כוונת שיתוף עומדת בניגוד לכלל הבסיסי הקבוע בסעיף 5(א)

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

לעיל ולפיו בעת פקיעת הנישואין יתחלקו נכסי בני הזוג בחלקים שווים בין השניים, ללא קשר לשאלה על שם מי רשום הרכוש ומבלי שיידרש בן הזוג להוכיח מאמץ משותף ו/או אורח חיים תקין ו/או כוונת שיתוף. לאור הדברים הנ"ל ... סבורני כי שגתה כב' השופטת קמא כאשר הטילה על המערערת את הנטל להוכיח כוונת שיתוף מצד בעלה, שכן במצב הדברים בו עסקינן יש להטיל על המשיב את הנטל להוכיח כי את "נכס ההשבחה" יש להוציא מכלל מסת הרכוש אותו יש לאזן".

15. מכאן נעבור לבחינת טענת האיש לפיה לאישה אין זכות בהשבחת החברה. בפסיקה נקבע שהשבחה אקטיבית של נכס חיצוני בתקופת הנישואין מהווה נכס עצמאי שהוא בר איזון וזאת כאשר ההשבחה נעשית בעקבות פעולת השבחה של מי מבני הזוג. כפי שנקבע בעמ"ש (ת"א) 1279/07 פלונית נ' פלוני (28.6.10) מפי כב' השופט שנלר :

"גם ביחס להשבחת נכס שאינו בר איזון התייחסה הפסיקה, תוך הכרה בזכותו של בן הזוג האחר לקבלת חלקו באותו "נכס", קרי ההשבחה של הנכס שאינו בר איזון, ההשבחה לכשעצמה הינה בגדר נכס, אשר לכאורה נצבר במהלך החיים המשותפים".

16. כב' השופטת נילי מימון ציינה בתמ"ש (ירושלים) 21342/04 א.ש. נ' ד.ש (24.6.08) כי :

"השבחה הנובעת מעבודת בעל הנכס, בן זוגו או שני בני הזוג, ... בתקופת הנישואין ... תוצאת השקעת בני הזוג או אחד מהם אשר בגינה הושבח הנכס, ניתן להתייחס אליה כאל תוספת לנכס, אולם כעומדת בפני עצמה, קרי לנכס חדש ועצמאי, אשר הושג כתוצאה מהשקעה ומעשים של בן זוג או בני זוג שנוצרה בתקופת הנישואין כתוצאה ממאמץ של מי מבני הזוג בתקופת הנישואין ובתור שכזה – לנכס בר איזון... גם בנסיבות בהן הושקעה עבודה ממשית על ידי בעל הנכס ורק על ידו, ובעקבות השקעה זו השביח הנכס, תיכלל ההשבחה באיזון הנכסים אף שהנכס עצמו יוותר מחוצה לו".

פרופסור שחר ליפשיץ במאמרו "יחסי משפחה וממון" אתגרים ומשימות בעקבות תיקון מספר 4 לחוק יחסי ממון" חוקים א' 227, 266-267 (2009), מציין שני חריגים לכלל של "טעם הפרי כטעם העץ" הקובע כי דין פירות הנכסים שאינם בני איזון כדין הנכסים :

"על פי החריגים הללו, פירות, השבחה או תחליפים של נכסים פרטיים ייחשבו לנכסים ברי איזון בשני מצבים: הראשון, כאשר השבחת הנכס הפרטי דורשת מאמץ מתמשך במהלך הנישואים כגון טיפול בתיק השקעות על ידי בן זוג המטפל בתיקו האישי כחלק מעבודתו המקצועית, השבחת ערך של חברה פרטית על ידי בעלי מניות העובד גם כמנהל בחברה או השבחת והשכרת נדל"ן

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

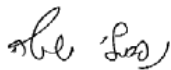
עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

הנעשית במהלך הנישואים בהיקף רחב הדורשת הקדשת זמן רב ומומחיות. במצבים מעין אלה, יש לראות את תוספת הערך כפרי מאמץ משותף שיש לכלול באיזון המשאבים. במצב השני, שיתוף בן הזוג בניהול הנכסים הפרטיים, ערוב הפירות המופקים מהנכסים הפרטיים או ערוב תחליפי הנכס הפרטי עם כלל הנכסים הזוגיים ילמדו על כוונת שיתוף ... ולכן הפירות והתחליפים ייחשבו כמשותפים".

ראו גם: עמ"ש (חיפה) 23541-01-17 פלונית נ' פלוני (9.8.17).

17. במקרה דנן, האישה היתה בן הזוג הביתי וכמעט שלא עבדה כלל במהלך הנישואין. היא דאגה למטלות הבית וטיפול בארבעת ילדי הצדדים. אין צורך שבן הזוג הביתי יעבוד בחברה או יפעל עבורה לצורך זכאות לקבלת חלקו בהשבחה. די בכך שבן הזוג הביתי היה אחראי על טיפוח הבית וגידול הילדים ובאופן זה העניק לבן הזוג "החיצוני" את הזמן, שלוות הנפש, היכולת והאפשרות לטפח את החברה, להפעיל אותה ולגרום להשבחה. לפיכך, בדין ובצדק קבע ביהמ"ש קמא שהאישה זכאית למחצית מההשבחה האקטיבית שנוצרה בחברה במהלך הנישואין. ההשבחה האקטיבית היא נכס שנוצר בחיים המשותפים כתוצאה ממאמץ משותף של שני בני הזוג ולכן הוא נפרד ועומד לעצמו כ"חי הנושא את עצמו" ולא "נגרר" אחר החברה עצמה שהיא רכוש חיצוני נפרד שאינו בר איזון. מאמץ האישה, למרות שהוא לא התבטא בפעולות הקשורות בעבודה בחברה או בניהולה אלא במתן אפשרות לאיש לפעול בחברה, מזכה אותה בכך שההשבחה תחשב כאחד מהנכסים בני האיזון. ודוק: מדובר רק בהשבחה אקטיבית ולא בהשבחה הפסיבית (כגון עליית ערך הנדל"ן או ציוד החברה) שביחס אליה יש לראות בתרומת האישה כתמורה שוות ערך לעבודת האיש בחברה שגרמה להשבחה.

18. **סיכומו של דבר:** אציע לחברותי לדחות את שני הערעורים, לקבוע כי כל אחד מהצדדים יישא בהוצאותיו ולהורות על השבת הערובות ופירותיהן שכל אחד מהצדדים הפקיד, באמצעות ב"כ.

29

נפתלי שילה, שופט

השופטת צילה צפת, סגנית הנשיא – אב"ד:

אני מסכימה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 25798-02-21 פלונית נ' פלוני, עמ"ש 64963-04-21 פלוני נ' פלוני

3

4

צילה צפת, שופטת

5

סג"נ - אב"ד

6

7

השופטת עינת רביד:

8

9

אני מסכימה.

10

12

13

עינת רביד, שופטת

14

15

הוחלט כאמור בפסק דינו של כב' השופט נפתלי שילה.

16

17

פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת הפרטים המזהים.

18

19

ניתן היום, כ"ב אדר א' תשפ"ב, 23 פברואר 2022, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

צילה צפת, שופט, סגנית הנשיא
אב"ד

20